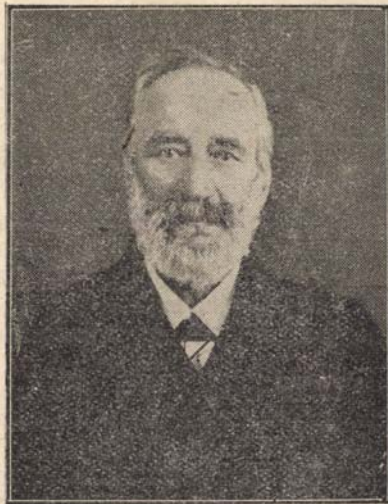

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC ÉGYLET

Alapította : Dr. BÖROS GYÖRGY.

KATONA SÁNDOR (1841–1924)

székelykeresztúri kántortanító és gimnáziumi ének- és orgona-
oktató, kitől szép megemlékezést találhatunk e számunkban.

Szathn

Imprimatur
M. S. K. Budapest

Tavaszkor.

*Virágos mezők, lelkem szerelme ;
Milyen jó is öledbe lenni . . .
Hogy ömjék rám az áldott nap sugara,
Mikor kezemtől megindul a munka . . .*

*Nagyon szeretem a tavasz ébredését,
A lova suhanó szellő zizegését.
A földből sarjadó ezer élet-rügynek,
Szívemre ható, drága illatát . . .*

*Szeretem a nyárnak érlelő melegét,
A ringva suffogó buzakalászt,
A légbe szálló madár nótáját ;
S az esti hjarangszó meleg rítmusát.*

*Szeretém a népnek naptól barnult arcát,
A nehéz munkától izmosult erőt . . .
A tiszta lelkét, a meleg szívét,
Azí a becsületes, dolgos életét . . .*

Pálffi Miklós.

Katona Sándor.

1841–1924.

Többek között egyik hibánk az is, hogy az egyházi és iskolai életben tudásuk, lelkes buzgóságuk, halálíg az egyházért és iskoláért kifejtett fáradhatatlan munkásságuk által kitünt egyes jelesebb belső embereink elmulása fölött pár sornyi gyászhirrel napirendre térünk s aztán átadjuk emléküket a feledésnek!

Egy ilyen hibát akarunk utólag jóvá tenni, midőn néhai Katona Sándor kereszturi jeles énekvezér-tanítónak arcképét és rövid élet-rajzát adjuk. Legyen e szerény megemlékezés részünkről az elismerés és kegyelet hervadhatatlan koszoruja, melyet a kereszturi Patakfalvy kuria kertjében a boldogult kedves leánya, Róza által gyönyörű virágos kertté varázsolt sirdombra helyezünk.

Született Udvarhelymegye Rava községében 1841 október 7-én. Atyja Katona Mihály kántor-tanító, anyja Siménfalvi Béideky Juliánna. Kilenc éves koráig a szülői háznál nevelkedett igaz keresztényi unitárius vallásos nevelésben. Édes anyja mintaképe volt a szelid lelkű, mély vallásos érzelmű unitárius belső asszonyoknak. Ez a gyöngéd lélek, mély vallásosság, a mindenki iránti jóságos szeretet és tisztelet voltak legfőbb erői a megboldogultnak s ezek sokszor kedvezően befolyásolták az atyjától örökölt hirtelen lobbanékony természetű apa és tanító cselekedeteit.

A kilenc éves, vézna kis fiut atyja a kereszturi iskolába viszi, hol, az akkori viszonyok szerint, részben az édes anyja által szombatonként hazulról küldött étellemmel tölt el egy évet. Innen atyja a következő évben az akkor igen jó hírnevű torockói iskolába viszi, hol néhai Benczédi Gergely jeles professzor, Zsakó István táblabíró

és Kádár Lázár volt korondi lelkésszel egy osztályban 3 évig tanult suplikálás- és kantálásból szerezvén meg a mindennapi kenyeret. Torockóról a tordai gimnáziumba, innen pedig Kolozsvárra került. Itt az akkor már szép szál, gyönyörű hangú és művészi organista ifjú kegyébe jut a boldog emlékü Kriza János püspöknek, kinek anyagi lelkü felesége valóságos anyai szeretetét veszi és gyámo-lítja. Eredetileg papi pályára készül, de atyja konfliktusba kevered-vén a ravai hívek egy részével, hogy a népes család egzisztenciáját megmentse, az egyházközség óhajára Ravába megy segédtanítónak. Itt éri az alig 22 éves ifjút a szerencse, hogy Kriza püspök a kereszteri ekklezsia kántor-tanítójává és a gimnáziumhoz ének- és orgonatanítónak nevezi ki.

Itt feleségül vette az akkori kurátor és tekintélyes székely gazda, Patakfalvy Márton egyetlen leányát, Boriskát, kívül 43 évig élt boldog házasságban, számos gyermeket nevelvén fel nagy küz-delemmel a szükös tanítói (évi 250 forint!) fizetésből. Gyermekei közül jelenleg 5 él: Róza (Osváth Gáborné), Sándor (nyug. posta-főtiszt), Endre (nyug. vasuti tisztviselő), Márton (nyug. igazgató-tanító) és Zsuzsa (Erdős Mihályné).

Ez időben kezd kibontakozni a magyar népnevelés iránya. Az ambiciózus ifjú tanító iskoláját minta iskolává fejleszti, hová szí-vesen látogatnak el a környék tanítói tapasztalatot szerezni és ismereteiket gyarapítani. A tanítói gyűléseken felolvasásokat, előadá-sokat tart. Haláláig kebelbarátja, boldog emlékü Sándor János igazgató támogatásával megszervezi az ifjuság dalkarát (háromiát), mely helyi és vidéki szerepléseivel fényes sikereket aratott.

Eredményes működése, markáns egyénisége reá terelik a tan-ügyi hatóságok figyelmét és az akkori közoktatásügyi miniszter, báró Eötvös József 1868-ban külföldi tanulmányutra küldi az ausztriai és németországi népiskolák látogatására, azzal az utasítással, hogy hazatérte után tapasztalatairól terjesszen fel kimerítő jelentést és véleményt a hazai népoktatásnak átszervezésére vonatkozólag. Félévi külföldi tanulmányutjáról hazatérve, e megbízatásának derekasan megfelelt. Hat iv terjedelmű jelentésben számolt be a miniszternek tapasztalatairól és tette meg javaslatait. Tulságos szerénysége miatt kevesen tudták, hogy az Eötvös-féle népoktatási törvénynek egyik alapja ez a jelentés volt.

Érdemei elismeréséül a consistorium a „tiszteletes“ címet ado-mányozta és felhatalmazta az összes papi teendők végzésére is.

42 évig nevelte a gyermekereget igazi atyai szeretettel — ha szigorral is — a puritán valláserkölcös életre. Ugy népiskolai, mint gimnáziumi tanítványai rajongó szeretettel vették körül a mindenki-vel szemben szeretetteljes, modern és mindenkit pártfogoló jó tanítót. Volt tanítványai közül ma is sokan emlegetik gyönyörű éneklését és igazi áhitatra keltő szép orgonajátékát, mely egészen az ő egyéni sajátsága volt. 80 éves korában még tiszta, erőteljes hangon éne-kelte a passiót. 1920-ban, püspöki vizsgálat alkalmával, ő orgoná-

zott s szavai szerint ekkor kapta a legszebb jutalmát, midőn templomból kijövet az akkor püspökhelyettes Dr. Boros György öméltósága — egykori kedves tanítványa — a következő szavakkal üdvözölte:

— Sok helyt jártam, sok szép orgonázást hallottam, köztük nagy művészekét is, de lelkemet egy sem bírta oly áhítatra keltetni és Istenhez emelni, mint a Katona bácsi orgonázása.

1904-ben vonult nyugalomba. Ezután is élénk részt vett az egyházi életben. A segesvári egyházközségnek éveken át énekvezére volt. Majd a hadba vonult és hősi halált halt Benedek Mihály tanító helyett szolgált egész 1919-ig. Meghalt 1924 július 19-én. Hívei, az egész község és vidék osztatlan részvéte kísérte sírjába. Legyen nyugalma csendes és sírja fölött virrasszon a halás tanítványok kegyeltes emlékezete.

— Bks. —

*

Tudomásuk szerint a néhainak egyik kedvenc unokája, Gábor, nagyatya nevére 20.000 leu alapítványt biztosított a kereszteri gimnázium részére. Az alapítvány évi 2000 leu kamatja már ez évben életbe lép s abból az egyházi énekben és zenében kiváló előmenetelt tanúsított gimnáziumi és tanítóképzésdei növendékek jutalmaztatnak.

(Szerk)

Miért árulta el Judás a Mestert?

I.

A tömegből magasan kiemelkedő alakok örök sorsa, hogy vagy rajognak értük, vagy gyűlölik őket. Harmadik eset nincs. És nem is lehet. Mert melyik világtörténelmi alakot értette meg a maga kora? Hányan voltak közülük, akik az elveiket, az eszméiket meg tudták értetni a bedugott fülű, haladni nem akaró kortársaikkal? A messiások tudtak a tömegre hatni, hisz a nép mindig kész követni azt, aki szabadulást ígér a nyomoruságból. De ez a tömeg nem értette az *eszmét* soha, csak azt a varázst érezte, amit a mester, a próféta reá gyakorolt s lelkében valami megnyugtató, felfrissítő érzést a nagy ember látása, hallása után.

A tömeg hisz, — de vakon.

Jézust még a mai kor sem érti meg teljesen, a felvilágosodott XX. század, amely pedig szellemi téren minden eddigi kornál magasabban áll. Jézus kétezer évvel előzte meg a korát s nem is kívánhatta így senki, hogy a bár felvilágosodott, de a mai műveltséghez képest óriási hátramaradottságban élő zsidó nép megértse azt a hatalmas lángelmét, melynél nagyobbat nem teremtett még eddig az Isten.

A kereszténység megteremtőjét nem értette a maga kora. Nem értették a tanítványai sem. Erre több helyen is találunk bizonyítékot a bibliában. Jézus gyakran dorgálja tanítványait kishitűségük miatt. Máté evangéliuma XVII. részének 20. verse szerint ezt mondja

nézik a Mester: „Ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen amoda és az elmenne; és semmi sem volna lehetetlen néktek!“

Helyesen hinni nem lehet megértés nélkül s az egyszerű halászok, vámszedők nem értették meg Jézus magasröptű gondolatait. Amit iránta éreztek, nem volt egyéb, mint vakhit egy csoda-lényben, akít talán Istennek, talán varázslónak képzeltek s akinek érezték a világszelidítő hatalmát, a lenyűgöző erejét. Ők csak azt látták, hogy Jézus — ellentétben a farizeusokkal — szereti a népet, igyekszik a sorsát enyhíteni, vigasztalni, gyógyítani. Csak azt tudták, hogy Jézus a nép embere és ezért szerették őt. Hiszen nagy kítüntetés volt ez számukra, hogy a Mester a nép egyszerű fiai közül választott magának tanítványokat.

Az egyszerű lelkű, egyszerűen gondolkozó tanítványok természetesnek tartották, hogy a Mestertől soha el ne maradjanak, hogy az ő szavainak varázsát csodálják s hogy neki szolgáljanak. De volt közöttük egy, aki nem így gondolkozott. Aki egyenrangunak tartotta magát a Mesterrel s keserűséggel töltötte el az a tudat, hogy neki nincs olyan nagy népszerűsége, mint Jézusnak, nem tud úgy hatni a népre, mint ő. Judás volt ez, az Iskariotes.

Judást a költők, a drámairók szeretik úgy feltüntetni, mint nemzeti hőst, mint eszményi jellemet, mint rajongó ideálistát, aki eszméinek áldozata lett. Pedig nem kell benne keresnünk semmi nemzetmentő eszmét, ideális felfogást. Nagyon egyszerű, kézzelfogható ok volt az, ami arra ösztönözte őt, hogy Jézust elárulja. Az emberiség életében ma is megtaláljuk ezt s a mai judások nem különböznek sokban a régítől.

Kétségtelen, hogy Judás nem volt közönséges lélek s így nem tudta irigység nélkül nézni Jézus nagy népszerűségét. Ő is érzett magában erőt, tehetséget, de Jézus mellett nem tudott érvényesülni. Jézus varázserője nagy volt, akihez szólt, akire ránézett, azt meghódította. Judás hiúsága, becsvágya nagy megpróbáltatásokat szenvedhetett. Talán szerette azelőtt a Mestert, talán rajongott érte, mint a többiek. De Judás ki akart válni a tömegeből: azt akarta, hogy őt is úgy szeressék, csodálják, mint Jézust. A tehetséges tanítvány versenyre kelt mesterével, de annak szeretete, jósága, önzetlensége nélkül. Őt az irigység sarkajta, a féltékenység szelleme, amely nem tűr maga felett másokat. És így nem is érhetett el semmit. Észre sem vették a Mester mellett, akinek minden szavából, cselekedetéből kiértett a jóság, a szeretet. És Judásban, mikor látta, hogy hasztalan erőlködik, hogy észrevétlen marad, az irigység mellé felébredt a gyűlölet is Jézus iránt, aki elhódította előle a nép szívét. Sokáig küzdhetett magában, hogy legyőzze ezt az érzést, de az ragadta magával tovább. Judás megindult a lejtőn és hiába akart, nem bírt megállani. Jézus népszerűségének növekedésével az ő lelkében is nőtt az irigység, a gyűlölet.

Judásnak Jézushoz való viszonyáról nem ír semmit a biblia.

De egy körülményből sejteni lehet, hogy Judás árulásának az irigység volt az oka.

Máté XVI. 6—16. és Márk XIV. 3—11-ig terjedő verseiben csaknem ugyanazon szavakkal van leírva Jézus megkenetése Bethaniában. Idézem a Máté szerinti leírását:

„És mikor Jézus Bethaniában, a poklos Simon házánál vala, méne ő hozzá egy asszony, akinél vala drága kenetnek alabástrom szelencéje és az ő fejére tölté, amint az asztalnál ül vala. Látván pedig az ő tanítványai, bosszankodának, mondván: Mire való ez a tékozlás? Mert eladhatták volna ezt a kenetet nagy áron és adhatták volna a szegényeknek. Mikor pedig ezt eszébe vette volna Jézus, monda nékik: Miért bántjátok ezt az asszonyt? hiszen jó dolgot cselekedett én velem. Mert a szegények mindenkor veletek lesznek, de én nem leszek mindenkor veletek. Mert hogy ő ezt a kenetet testemre töltötte, az én temetésemre nézve cselekedte azt. Bizony mondom néktek: valahol az egész világon prédikáltatik az evangéliom, amit ez velem cselekedék, az is hirdettetik az ő emlékezetére.

Akkor a tizenkettő közül egy, akit Iskáriótes Judásnak hívtak, a főpapokhoz menvén, monda: Mit akartok nekem adni és én kezeitekbe adom őt? Azok pedig rendelének neki harminc ezüst pénzt. És ettől fogva alkalmat keres vala, hogy elárulja őt.

A biblia balladai szükszavusága nem árul el többet. De a gondolkodó elmét megragadhatja az a kérdés, hogy miért határozta el Judás az árulást éppen a Simeon házánál, a megkenetés után? Hiszen alkalma máskor is lett volna erre: Jézus nem zárta el soha tanítványait a külvilágtól. Miért nem előbb? Vagy miért nem később?

Judás lelkében régóta forrongott a sértett hiúság, halmozódott az irigység és a gyűlölet, látva Jézus napról-napra növekvő hatalmát a nép fölött. Keserű harag töltötte meg a szívét s ez a keserűség akkor csordult ki belőle, mikor a Simon házánál végignézte azt a jelenetet. Neki, aki mindig népszerűsége, elismerésre, hatalomra vágyott, látnia kellett, hogy a bethaniai asszony is behódolt Jézusnak, az is előtte hajol meg s határtalan tiszteletét még azzal is kifejezi, hogy királyokhoz illő drága kenettel keni meg Jézus homlokát. A bethaniai asszony tette lobbantotta lángra benne az irigység és a gyűlölet parazsát s ez a láng ösztökélte arra, hogy megsemmisítse gyűlölt vetélytársát, akiről most már tudta, hogy soha utol nem érheti.

Bizonyos, hogy az a harminc ezüstpénz, amit a főpapok felajánlottak neki az árulásért, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy igyekezett minél előbb végezni Jézussal. De a főök nem a kapzsiság volt. Hiszen mikor a papi tanácsnak felajánlotta szolgálatát, még nem tudhatta, hogy mennyi jutalmat kap. És végül, ha Judást a kapzsiság vezette volna, Jézus nem sejtette volna meg előre az árulást. De a Mester ismerte tanítványait. Ismerte Judást is és tudta,

hogy az gyűlöli őt. Tudjuk, hogy az utolsó vacsorán meg is mondta Judásnak szemébe, hogy ismeri a szándékát. S hogy Judás a leleplezés után mégis elárulta Jézust, ehhez a gyűlöletnek olyan nagy foka lehetett szükséges, hogy itt a pénzvágy alig jöhet számításba. Ha közönséges kapzsiságról lett volna szó, Judást a leleplezés szégyene minden bizonnyal megsemmisítette volna.

Judás szenvedélyes lelkületére vall az is, ahogyan pontot tett erre a tragédiára.

Bosszuvágyát kielégítette s még sem csitult el lelkének háborgása. Jézus halott volt már, nem állott többet az ő utjába. És ekkor látta meg, hogy nem tud haladni azon az uton, amelyet Jézustól irigyelt. Látta, hogy most sem törődik vele senki. Hogy nem Jézus homályosította el őt, hanem saját sötét, gyűlölködő lelke. Ekkor ébredt tudatára annak, hogy mit tett. Elvesztette azt az embert, aki mindene volt a népnek — és nem tudta pótolni. Ez a tudat bontotta meg lelke egyensúlyát; ez indította arra, hogy a papok lába elé szórja a vérrrel fertőzött pénzt s egy szörnyű tettel pontot tegyen a saját életére is.

Ne keressünk Judásban honmentő, ideális eszméket. Ha ő Zsidóországot akarta volna felszabadítani, talált volna más utat erre, mint Jézus eladását. Ember volt ő is, gyarló, bűnös ember, akitől nem sokban különböznek a mai judáslelkek.

Székelyudvarhely, 1931. március 19.

Deák Berta.

II.

Mit árult el Judás és miért árulta el?

Ez a két kérdés talán különösen hangzik azok előtt, akik megtanulták, hogy Judás harminc ezüst pénzért elárulta Jézust. Ezt így megtanultuk és megszoktuk, tehát így is kellett ennek lenni. Ellenben azok közt a feljegyzések között, melyek Jézusról és tanításairól a négy evangélium utján tudósítanak minket, tüzetesebb megfigyeléssel sokkal érthetőbb magyarázatát fogjuk találni az előbbi kérdéseknek. Ezért vetődött fel az U. K. lapjain a „miért árulta el” kérdése, melyhez összefüggésben levő „mit árult el” kérdését csatolva, próbálom kibogozni a feltett kérdést az evangéliumok nyomán.

1. Jézust valami különös és titokzatos hatalom övezi azon a rövid uton, melyet végig élt. Ezen a csodálatos prófétai uton, mint valami sátánoktól — az u. n. irástudó osztálytól — állandó megfigyelésnek és kerületésnek van kitéve. Belekötnek a szombati gyógyítás, bűnbocsátás, böjtszegés, kalászszedegetés és kéz nem mosásért. Továbbá házassági nézeteiről szintén kihallgatják. Mózes rendeléseiről és parancsolatokról érdeklődnek. Mindezek világos, hogy nem szelid érdeklődések, hanem rosszindulatu sarokbaszorítások akartak lenni. Számtalan hely bizonyítja azt, hogy törbe akarták csalni, ólálkodtak körülötte, messiási vagy mennyei jelt kívántak tőle. Végül is, hogy semmibe belekötni nem tudtak, hát a tanítványokhoz

kellett fordulniok. Ez a megtámadhatatlanság és a sok ismeretes példázat, kijelentések, szájról-szájra járó csodás esetek bizonyos megközelíthetetlen félelemmel és tisztelettel veszik körül Jézust. A tisztelet és félelem mutatja, hogy Jézus bizonyos vallásos mezbe volt burkolva; ilyen vallásossággal követte őt Judás is, ama tisztelettel és félelemmel, amikor Jézus tanítványául mellé állott. Csodatetteket látott-e Judás, ezt nem tudjuk, de hallhatta, milyen hidegen és méltósággal állítja Heródesről, hogy „róka“. Tudta, mennyire óvakodni kell a farizeus és sadduceus irástudók erkölcsi példáitól, kiket Jézus bátran megfeddett. Ezért lett Jézus még a tanítványok előtt is bizonyos misztikus megközelíthetetlen egyéniség. Maguk a tanítványok találgatják, hogy ki Jézus stb.

Nem mondhatjuk, hogy e különös tekintélyt az evangélista később kölcsönözte Jézusnak, mert a figyelmes olvasás már meggyőzhet arról, hogy ez már Jézusnak működése alatt megvolt; nem úgy, mint pl. Buddhánál, akihez csak később költötték hozzá a csodáságot. Egy hely, mindjárt a tanítása elején, biztos jele a különös egyéniség megjelenésének (Mk. 3,10). A körötte ólálkodó farizeusok is kíváncsian megkérdik: „ki adta neked a hatalmat, hogy ezeket cselekedd“. Számos helyen fenmaradt bizonyosságul, hogy félték tőle, a tanítványok félve követik, a farizeusok félnek tőle, mert a sokaság álmélkodik... hozzányulni nem mertek, igyekeznek őt megfogni, de félnek... Miért is ne féltek volna, hiszen Heródes is félt K. Jánostól. Tömlöcbe tette ugyan, de megölni nem merte (Mk. 6). Jézustól is bizonyosan félt, vagy legalább is nem merte megközelíteni. Mt. 21,46 részében pedig egyenesen az áll: „És mikor megakarák őt fogni, megfélemlének a sokaságtól, mivel úgy tartják őt, mint prófétát“. Tehát Jézus próféta volt és ebben a magaslatban áll a jeruzsálemi bevonuláskor.

(Van ugyan egy sor, mely az előbbi bizonyosságokkal kissé ellentétben áll. Bevonuláskor ugyanis „felháborodik a város“. — „Kicsoda ez“? Ez t. i. azt mutatja, hogy a város nem éppen ilyen felvonulást várt a sokat hallott prófétáról.)

2. Jézusnak e külső és lelki magasztosultsága mellé állítsuk oda a tanítványokat. Jézus 12 tanítványt választott és valahogy úgy tűnik fel, mintha Jézus csak felszólította volna őket és ők mindent otthagya követték. Egyébként ez nem fontos, de az bizonyos, hogy nem voltak kipróbált versenyzők csoportjából elsőnek befutott győztesek; hanem csak úgy „történet“ szerint kerültek egybe. Nem is volt a 12 tanítvány egyforma és egy sem emelkedett arra a nivóra, melyen Jézus állott. Van tudomásunk róla, hogy ők sem értették meg mindig Jézus prófétikus tanításait. Pl. a „magvetőnél“ Jézus a végén így szól: „Nem értitek ezt a példázatot“. (Bibliai kutatás szerint ez későbbi betoldás.) Továbbá ugyanott Mt. 4 r. 34 versében a tanítványoknak külön Jézus mindent megmagyaráz. Ugyancsak idevonatkozik az is, mikor Jézus az eljövételről beszél, a végén megkérdik a tanítványok: — „Hát uram“? — Hol történnek mindezek? Vagy

pl. Jézus több helyen megjósolja megöletését, ami elég természetes a próféták, János és a körötte folyó áskálódások példáiból okulva. A tanítványok ezt nem értik, vagy a feltámadás kérdését nem értették, mert a Jakab és János Jeruzsálem-uti versengése a jobb felől ülés miatt mindenestre ezt mutatja, de ebből kitűnik az is, hogy a jézusi alázatosság helyett még mindig a hatalmi vágy van lelkükben. Egy másik alkalommal a tanítványok az elsőséget is összevesznek (Mk. 9). Kicsinyes gondolkozásért éppen Péter kapja a leckét (Mk. 8). A megöletés és feltámadás mellett zavaros Jézus személye is előttük. (Messiásé, Illésé, Krisztus stb.) Judás pedig, úgy látszik, hogy a feltámadásban nem nagyon hitt, mert akkor az áruást el sem követte volna, de meglehet az is, hogy csak Jeruzsálemben vesztette el ebbeli bizalmát, később, amikor újra felébredt régi hite, felakasztja magát. Tudjuk azt is, hogy Tamás sem bízott a feltámadásban. Csoda ezek után, ha a tanítványok közt egy Judásnak az erős kitérés a gyengébb oldala volt. Csoda-e, hogy a 12 között akad egy, aki nem lévén Jézus tanításaival és egyéniségével tisztában, a jeruzsálemi zürzavarban megtéved.

Maga Jézus sem tartja a 12 tanítványt egyenlőnek. Péter, János és Jakab legtöbb helyen említve van, a többi nincs. Ez bizonyosan nem írói rövidítés, vagy ha az is, akkor e három az első. Jézus is nagyobb csodatételeinél csak e hármat hívja külön Figyeljünk csak meg, Péter, János és Jakab mindenütt ott van, még Jézus színeváltozásánál is szerepelnek — más nem látja ezt. Ugye tehát? van Jézus tanítványai közt így hirtelen áttekintve is igen mély különbség, valamint van a tanítványok közt is észrevehető fokozat.

Már most ezek a nem éppen egyforma tanítványok is bizonyos álméltakodással, félve követik Jézust a jeruzsálemi uton. Köztük van Judás is, akiben e megfontolások után nincs miért keresnünk valami magasztosultabb lelket. *Ő is várta a dicsőségbe való beülést éppen úgy, mint Péter és Jakab, mint elsők, de lehet, hogy Judás ehhez hirtelen vérmesebb reményeket fűzött, mint a többi — már a vidéken járva is, de főleg Jeruzsálemben.* Ha a város annak idején felháborodott, családokozva a prófétai fényes diadalmenetben, Judásban nem ébredhetett fel az aggodalom, ki talán sohasem látott ily fényes várost és pompát. A guttaütött, a béna, erős hitével még csak el-sántikálhatott valahogy, de e fényes várost megtudja-e az egyszerű Jézus hódítani, talán már itt megvillant Judásban. Meg kell azonban jegyezni, hogy a Jézus megöletése és halála megfordul többször említésben a Jeruzsálem előtti uton, de az elárulás — és ezt jól tartjuk észbe — csupán csütörtökön kerül Jézus ajakára.

3. Mit lehetett most már elárulni, folytassuk egyenesen e kérdést, mely éppen az előbbiekből következik. A jeruzsálemi öt nap erősen mozgalmal lehetett, mely különösen a templomtisztítással végtelenen rohan előre. A sok példázat, jövő élet hite, magyarázatai, jóslatok, tanítások és az írástudók áskálódásai, kérdései egyik a másikat éri. Valami fontos *ellenben elmarad, ami mindig a kiemel-*

kedő volt — a csodatettek. Akad ugyan pl. egy, „a terméketlen fügefa“, de ez is csak egy alkalommal az uton, csupán a tanítványok előtt. (Egy rövid mondás értelem nélkül.) (Mt.) Van egy másik említés Jánosnál, „szózat az égből“, ha ugyan igaz is lehet, nem Jézus csodatette. Van egy sor szinte végigfuttatva, hogy Jézus sántákat, beteget is gyógyított a templomban. Bizonyos, hogy ez utóbbi csak írói közbevetés alap nélkül, mert ha Jeruzsálemben ilyen is történt volna, akkor érthetetlen, hogy miért nem foglalkozik egyik forrás sem vele ugyanugy, mint a többi részletességgel megírt jeruzsálemi jelenetekkel. Azelőtt viszont a csodatettek leírása mindenütt kiemelkedik. Nyugodtan állíthatjuk, hogy a csodatettek Jeruzsálemből elmaradtak. Ha pedig figyelmesen elolvassuk a jeruzsálemi történeteket, akkor a Judás árulásának jóslata és Péter megtagadásának mondása (csütörtök este) egész természetes következményeivé válnak azoknak. Judás, aki kísérte Jézust, akár szemtanu volt a vidéki csodáknál, akár csak hallott róla, mindenesetre láthatta, hogy Jeruzsálemben ilyen nem történt. (Az is különös, hogy a nevezetesebb csodás eseteknél csak János, Péter és Jakab vesz részt.) Judás tehát aggodalommal látta a jelek és csodáknak a vidéken elmaradt misztikusságát. Azonban a közmeggyőződés, amint az 1-ső résznél láttuk, Jézust bizonyos megközelíthetlenség félelmével veszi itt is körül. A városi nép és irástudók nagyon is jól tudnak erről, maguk sem merik kezüket rátenni. A tanítványok pedig állják helyüket.

Bármilyen alapja volt e különös tartózkodásnak és félelemnek, de az elfogás percében mind a 11 tanítvány eltűnik. Megszűnik tehát a bátorság, szétfoszlik a biztos, különös erőben vetett bizalom. Péter is megtagadja, már nem bizik. Jézus pedig mekkora kinokat szenved az elárulás előtti éjen, mikor biztosra várja a következendőket. Háromszor is elmegy imádkozni. Kéri a keserű pohár elmulását. Itt már lehet sejteni, hogy a nagy lélek is meginog. Megközelíthetlenségének nimbusza elvész. Pár nappal ezelőtt még a hatalmon ülők is megkérdik: minő hatalomnál fogva cselekszik.

Mi most tehát a Judás árulása. Az, amire a tanítványok és Péter is rájönnek az elárulás perce után. Judás, vagy soha sem győződött meg Jézus emberfötti hatalmáról, vagy pedig Jeruzsálemben jött reá erre és ugyanígy a tanítványok is. Ez egyelőre mindegy, de vajjon, ha az ellenségek megkérdézték valamelyik tanítványt Jézus hatalma felől, az nem-e még fokozottabb csodásságra bukkolta mesterét? Ez a hajlam ugyanis minden nagy hitalapító tanítványaiban megvolt. Ma is, ha valaki valamelyik nagy mesternek tanítványa, nem-e szembeszáll az ellenségekkel és nagyobbra emeli annak tekintélyét stb. Judás éppen az ellenkezőjét tette. Elment az irástudók közé és azoknak aggodalmait eloszlatta. Elmondotta nekik: Ő jelt nem látott. Emberfeletti csodákról nem tud. Jézus egy álmodozó esszéus. Lehet, hogy próféta, akárcsak János, de különös isteni hatalma nincs. Vagy látta-e valaki Jeruzsálemben őt gyógyítani, csodát tenni? Jézus tehát nem megközelíthetetlen és ezt sejtették a

papok is, csak biztosra akartak menni, sőt, hogy erre az állításokra kezesük legyen, magának Judásnak kellett menni az elfogatáshoz. Ez igen fontos, mert ha biztos abban, amit elárult, akkor bátran kellett menjen Jézushoz és őt meg is csókolja. Ez biztos jel a félelem elkerülésére, de feltétele az egyezkedésnek. Másként Judás nem ment volna Jézus elé, hiszen pontosan megmagyarázhatta volna helyüket, ha az olyan rejtett lett volna is. Most még csak a népet kellett meggyőzni erről. Így keletkezett az elárulás éjjeli ötlete. Kellott, hogy nappalra készen állithassák elő a tehetetlen Jézust, célpontul a tömeg eddigi álmétkodásának hirtelen megváltoztatására, melyben aztán rendre-rendre szétfoszlik a csodás megközelíthetlenség és félelem hite. Semmi isteni csoda nem történt és megbátorodik a ronda tömeg. Ugyanakkor elvész a tanítványok rendületlen bizalma. Tamás később még a Jézus feltámadás tanát is megtagadja.

Szó sem lehet itt rejtkehelyeljárásról, hiszen éppen ez az egy lehetetlen. Jézus nem jár fegyveres kísérettel és egymagában is megközelíthetetlennek vélt különös prófétaként bátran tesz és fedd urakat, fejedelmet egyaránt. Miért nem fogatta el Heródes? Ha pedig valaki mégis kíváncsi arra, hogy miért mentek minden éjjel ki Bethániába aludni, vagy a gecsemáni kertbe, akkor meggyőződhetik, hogy nem rejtőzni akartak, hanem ez illeti jobban eddigi életmódjukhoz, mintsem a zsufoolt ünnephez készülő ellepett városban helyet keressenek.

4. Az előbbi háromrész adja most már a „miértre“ is a feleletet. Miért távolodik így el a tanítvány mesterétől. Idézzük emlékeztünkbe, amit a 2-ik részben láttunk a tanítványokról, mert velük érkezett meg a félelem és álmétkodás kódébe burkolt próféta Jeruzsálembe. Le sem lehetne írni azt a pánikot, amit Jézus bevonulása előidézett. Az előkelő körök megrémültek, a nép ujjongott a szabadsulásnak. A templomi jelenet és a nép rajongása teljesen tönkre teszi az urak nyugalmát. Első tehát a gondolat, meg kellene ölni. Valóságos terror keletkezett. Jellemző itt is az emberekre, hogy a vagyonosság összefog az ellenséggel. Heródes innen jó barátja Pilátusnak — ami ugyan nem éppen csak Heródest jelenti, hanem a zsidó előkelőségeket —, aki mindent, ami idegen, lenézett és itt képes mégis az utált elnyomójával kezefogni, mert Jézust valahogyan el kellett veszíteni.

Ezek az emberek mindenre képesek voltak hatalmi féltékenységükért és bizonyosan a tanítványok közül ahhoz férhettek hozzá leghamarább, aki mindig legmesszebről kísérte Jézust és legtávolabb állott örökké tőle tanításai közben. Ez pedig, amint látjuk, természetes, hogy a leggyaralóbb tanítvány volt, éppen Judás. Judás anyagiassá küssé, ő intézi az apostolok anyagi dolgait. Vajjon járt-e valaha Jeruzsálemben ez az egyszerű, talán pásztor ember; de most ott volt. Előbb láttuk, hogy felbred lelkében a város pompája és bevonulás egyszerűsége közti különbség. Bizonyosan látta a méltóságteljes külsejű papokat, urakat, katonákat. Az egyszerűség és lemondás, a fényes pompa szembetalálkoztak már az ő egyszerű lelkében. Ki tudja hány nap telt el, míg Judás ezen elmélkedhetett s

míg látta a papok és Jézus közti hiábavaló akadékoskodásokat. Azt is észrevehette, hogy mennyire ólálkodnak Jézus után, míg végre valaki reávetette hálóját, t. i. a távolabb álló tanítványra. Náluk volt a pénz, náluk a hatalom, a biztos élet; Jézusnál egyszerűség, zavaros feltámadás és valami különös dicsőség, ami fölött a tanítványok versengettek olykor. Ki lesz az első? Bizonyosan ott csak utolsó lett volna, az is csak az előtte érthetetlen feltámadásban. Jézust nem lehetett a feltámadás hitével sarokba szorítani, de Judás előtt kevéssé biztos dolog az egész (2. r.). Tamás is megtagadta később, amint tudjuk a feltámadást. Judás már 4 nappal előbb megtette ezt. Még van egy kényes pont: Jézus mégis csak próféta, de... Ker. János is az volt. Fejét vették és vége. Heródes ép oly hatalmas maradt. Pedig lehetett volna János is éppen olyan hatalmas. A vallásos félelem és tisztelet, amellyel eddig Judás a próféta Jézust kísérte — a lelkében levő zavaros és megfejtetlen jézusi tanításokkal és feltámadás hitével együtt —, összefut a Mózes székében ülők farizeusi kérdései és bizonyosságai között. Az egyszerű falusi emberben, Judásban, ami eddig Jézus felé álmélgodva, zavartan irányult a félelemmel párosulva, most a másik hatalom, a papi hagyomány felé hajlik. A mindig biztosan jót látó, jót tevő és jót ígérő jézusi tanításokhoz szokott lelke, benne találja magát a hatalmas rend, hagyomány, papi méltóságai és fényes ígéretei között. Ott is dicsőséget, fényt és hatalmat álmódott, most itt látni kezdte.

Ki hát Jézus — mond meg?

Sietni kellett, mert jó az ünnep és mi lesz akkor a templomban Jézus, a papok és a nép között. Ki tudja hányadik találkozására lehetett Judásnak, de lelkében csütörtök estig ez így hirtelen minden eldőlt. Ez volt ugy látszik a határidő és Judás mindent feladott. (3. r.)

Azon az egy napon csupán és biztosan Jeruzsálem hatása alatt, mert ezt bizonyítja az is, hogy az evang. minden helyén, hol Jézus halálát és feltámadását jósolja, az elárulásról szó sincs. Az elárulás tehát Judásban csak jeruzsálemi hatás alatt született meg és így Jézus is csak az utolsó napon beszélhetett róla.

A gyarló tanítvány zavaros hatalmi sóvárgása (mely a többi tanítványnál is meg volt), a feltámadás hitében való megrendülés és Jézus hatalmának kétséges volta, Judást szinte visszatereli a prófétikus meglátásokból a papi törvény hatalmába — a jeruzsálemi káprázatos zűrzavar és papi osztály hatása alatt —, ami azonban csak szinte pillanatnyi lelki megzavarodás a gyenge tanítványnál, mert a profétikus hatás, a farizeusok kovászatól óva intő jézusi szózat visszatér a tanítvány megtérő lelkébe, méltó például a világ mindenkori tanítványainak. — „Vissza vivé a 30 pénzt a főpapoknak és a véneknek — mondván. Véikeztem, hogy elárultam az ártatlan vért“. Ezzel bebizonyítva Jézus prófétai tanításainak lelkében mélyen benntmaradó igazságát, a papi osztály képmutató és pillanatnyilag elkápráztató ámitásaival szemben.

Barabás Bél.

E do'gozatok bírálatát jövő számunkban hozzuk. (Szerk.)

10. Zsoltár.

Uram, ne állj távol a szükség idején,
Tekints le, ha szenved, sir, zokog a szegény.
Alázd meg a gonoszt, ki ellened támad,
Kinek csalárdságán könnyet ejt a bánat.

Kelj fel Uram, kelj fel oltalmodnak pajzsa,
Szegényt és szenvedőt védőleg takarja.
Benned bizik minden: ügyefogyott, árva,
Ki a félelemnek nehéz útját járja.

Halld meg Uram őket, adj szívüknek erőt,
Nyomor éjszakán is reménységet nyerőt.
Adj erőt, hogy soha meg ne rettenjenek,
Dicséret dicsőség legyen szent nevednek.

13. Zsoltár.

Ne rejtse el orcádat, ne feledkezz rólam,
Ne hadd, hogy szívemben, lelkemben bánkódjam.
Ellenségtől óvjál, világítsd meg szemem!
Hogy ne tántorogjak én édes Istenem.
Nevedet imádom, neved énekelem,
Segíts meg, ó Uram, tégy jót mindig velem.

121. Zsoltár.

Szemeimet a magasba emelem,	Árnyékában őriz engem —
Boldog vagyok,	Ő, jó Atyám,
Onnan ragyog	Gondja van rám,
Rám isteni kegyelem.	Nappalon és éjjelen.

Segítségem az Urtól van,	A gonosztól megvéd karja
Nem is félek,	S nem hagy esnem,
Csak remélek,	Védi testem
Élek bátran, boldogan.	S a lelkemet betakarja.

131. Zsoltár.

Nem felfuvalkodott Uram az én szívem,
Büszke dac nem ragyog szelid szemeimen.
Magasra nem vágytam,
Magam megaláztam.

Vári Domokos.

Uram, ne büntess...

Uram, ne büntess bünömért,
Uram, bocsáss meg nékem!
Beteg vagyok, úgy szenvedek,
Mebántam sok nagy vétkem.

Testem remeg, sir a lelkem,
Halvány, sápadt az arcom.
Erőm vette, elcsüggesztett,
Megtört a nagy fájdalom.

Nem érdekel engem semmi,
Csak teher az életem,
Ha Te elhagysz s elfelejtesz
Én édes jó Istenem!

Uram, könyörülj én rajtam,
Uram, emelj magadhoz!
Irgalmad, tudom, sebemre
Enyhet és nyugalmat hoz!

Lőrinczi Miklós.

Hozzászólás

I.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Bátor vagyok véleményemet az Unitárius Közlöny áprilisi számában, Kővári Jakab lelkész ur által (Néhány gondolat a konfirmációval kapcsolatban) című leírásához leírni: az 5-ik bekezdésben írja lelkész ur egy konfirmációi emléklapnak az adását. Ez igen szép dolog és emlék volna a növendékeknek. Én ilyen láttam a magyar evangélikusoknál rámába betéve; szép színes kép egy templom bel-sejét ábrázolja náluk az oltárral és a pap a növendékeknek az oltár előtt adja az urvacsorát. Egy ilyen kép unitárius kivitelben szép és örök emlék maradna a háznál unokáról unokára. Maradok tisztelettel
Miklósvár, (Háromszékmegye).

Fazakas Mihály,
unit. leányegyh. gond.

II.

Magunk részéről Kővári Jakab lelkész afia indítványai közül ahoz kívánunk hozzászólani, mely a konfirmált növendékeknek az Ifjúsági Egyletbe való ünnepélyes felvételét illeti. Kolozsvárt ezt mi 1929 májusában megcsináltuk, elég jó eredménnyel. Feltétlenül szükségesnek látjuk azonban, épen saját tapasztalatunkból okulva, hogy 1. az ünnepélyes befogadást kövesse a régi tagoknak ez új tagokkal szemben (látogatásban, testvéri segítségnyújtásban) megnyilvánuló érdeklődése és szeretete — és 2., hogy az egy évben konfirmáltak évenként egyszer-kétszer hivassanak külön össze pár éven át, vallásos ismereteiknek és élményeiknek megbeszélése végett. Sz. I. S.

Jelent a Jövőért. Lapunk előbbi két számában közölt fenti című cikkeinkre ismételten felhívjuk a tisztelendő urak és buzgó hiveink figyelmét. Eddigél kevés érdeklődést tapasztaltunk. Szeretnők remélni, hogy minden egyházközségből a lelkész urak legalább egy-két alapítványbiztosítást mielőbb bejelentenek. B. K. S.

Egyleti élet és munkásság.

A központi Dávid Ferenc-Egylet ujjaszervezkedése. A világi élet és az egyházi élet között egyik igen fontos különbség az, hogy míg a világi élet a viszonyok megromlása és megpróbáló nehézségei idején „leépít”, addig az egyházi élet ép akkor kell, hogy a legbuzgóbb és legáldásosabb munkát kifejtsse. Egyletünk is, bár az utóbbi időben tagjaink áldozatkészsége, tagsági díjaink s más bevételeink tetemesen csökkentek, mégis szükségét látja, hogy munkánkat áldozatok árán is épen most tegye intenzívebbé, amikor testileg és lelkileg sokat szenvedő hiveinknek legnagyobb szükségére van rá.

Most foly alapszabályainknak kibővítése, hogy az 1876 óta sokat fejlődött élet követelményeihez alkalmazhassuk tevékenységünket. Kérjük vidéki tagozatainkat, hogy esetleges indítványaitak terjesszék be a központi egylethez. E célra lapunk „Hozzászólás” c. rovatát is szívesen megnyitjuk olvasóink előtt, hogy egy-egy fontosabb kérdést nyilvánosan is megvitathassunk.*

Most rendezünk be egyúttal egy irodahelyiséget is, hogy az érdeklődők ott egyletünk ügyeit illető kérdésekben tárgyalhassanak a tisztviselőkkel. Irodahelyiségünk a kolozsvári kollégium I. emeletén, a díszteremmel szemben lesz.

Ugyancsak ez intenzívebb munka elvégzésére, illetve annak szakszerűbbé tételére, fizetett munkaerőt alkalmaztunk Almási Gyula, egyetemi hallgató személyében.

Kérjük tehát tagozatainkat, tagjainkat, olvasóinkat s általában hiveinket, forduljanak bizalommal központi irodánkhoz minden olyan ügyben, mely egyháztársadalmi életünk előbbvitelét célozza. Levelek Szent-Iványi Sándor, titkár, Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendők.

Munkáljunk együtt egyházunk és önmagunk jövője érdekében!

Élőképsorozat a bibliából. Az Unitárius Nők Szövetsége a római katolikus főgimnázium dísztermében, 1931. március 29-én, Virágvasárnapján este fél 9 órakor élőképsorozatos előadást rendezett. Tóth István tanár, festőművész által kiváló művészi kompozícióval, izléssel és festői szépséggel összeállított képek sorrendje a következő volt: 1. Jézus születése. 2. Jézus a templomban. 3. Jézus elhagyja Názáretet. 4. Hegyi beszéd. 5. Jézus és a gyermekek. 6. Jáirus leánya. 7. Jézus, Mária és Mártha. 8. Bevonulás Jeruzsálembe. 9. Templom megtisztítása. 10. A szegény özvegy fillére. 11. Utolsó vacsora. 12. Jézus a Getsemáné kertben. 13. Péter megtagadja Jézust. 14. Ecce Homo. 15. Levétel a keresztről. 16. Jézus Emmausban. Az egyes képekhez kísérő előadást dr. Varga Béla teol. tanár tartott. A zene- és énekkíséretet Ütő Lajos ig.-tanító vezette. Szereplők voltak: Nők: Szilágyi Lászlóné, Guráth Iluci, Kovács Már-

* Az így kialakult alapszabály-tervezetet közgyűlés előtt minden tagozatunknak meg fogjuk küldeni véleményadás céljából.

gitka, Ferencz Magda, Kelemen Erzsike, Ürmösi Rózsika, Ürmösi Magda, Ürmösi Bözsi, Pálffy Erzsike, Gál Nusi, Gál Bözsi, Gyergyai Ani, Gyergyai Kornélka, Bedó Boriska, Demény Lili, Iszlai Baba, Borbély Erzsike. Férfiak: Hadházy Sándor, Mikó Imre, Fülöp Árpád, Török Mihály, Rázmán Mór, Kovács Domokos, Darkó Béla, Sükösd Pál, Keméndi Zsiga, Árkosi László, Nagy Ferenc, Nagy Vilmos, Vári Albert, ifj. Nagy József, Jakab Jenő, Barabás Vilmos. Gyermekek: Nagy Emmus, Nagy Edit, Gyórfy Józsika, Márkos Bandi, Borbély Pista, Gyergyai Árpádka, Gyergyai Ferike, Pap Dodó, Vaska Dezső, Vaska Béla, Vaska Klárka, Demény Sárka, Hadházy Éva, Lőrinczy Éva, Ürmösi Judith, Ürmösi Ferike, Gálffy Totyó, Gálffy Motyó, Zsakó Jánoska. A rendezéssel járó segítő munkákat a nőszövetség tagjai végezték áldozatos szívvvel és fáradságot nem ismerő buzgósággal.

Valódi perzsaszőnyeg-kiállítás az unitárius püspöki palotában. A Dávid Ferenc-Egylet f. évi április 12—15. napjain érdekes és figyelemreméltó kiállítás volt az unitárius püspöki lakásban. Dr. Boros György püspök és neje lakásuk három szobáját engedték át perzsa-szőnyeg és kaktuszkiállítás céljaira. Ez a kiállítás ötletes jellegénél fogva emelkedett más kiállítások fölé s keltette fel azt az általános érdeklődést, mi által a püspöki lakás a város előkelőségének és értelmiségének napokon át találkozó helye volt. A kiállítás méltó is volt erre az általános érdeklődésre. Amidőn az ember belépett a kiállításra, az az impressziója támadt, mintha a távoli kelet egzotikus birodalmában járna és valamelyik előkelő főúr fogadná vendégül. A falakat köröskörül a különböző színű szőnyegek változatos pompája díszíti. A legérdekesebb szőnyeg az unitárius egyház imaszőnyege volt, mely több száz éves és a színek változatos összeállításával magára vonta a figyelmet. A magánosok által kiállított szőnyegek közül Ugron István gyűjteménye vitte el a pálmát. A szőnyegek aljában voltak felállítva a város legszebb és legváltozatosabb kaktusz-gyűjteményei. Ezeknek az érdekes délvi növényeknek igen érdekes típusai voltak képviselve a kiállításon. A kiállítást minden délután változatos műsor tette még vonzóbbá. 12-én délután a Lakatos kvartett zeneszámai, dr. Roska Márton előadása és Gyallay Domokosné dalaí arattak nagy tetszést. 13-án pedig Hunyady S., a „Feketesáru cseresznye“ szerzője részesült sok tapsban egy közvetlen modorban tartott előadásért és Keppichné Molnár Irma virtuóz zongorajátéka, valamint Puksáné Boros Irén művészi ének száma, Útó Mária zongorakisérére mellett tették igazán élvezetessé a műsort. 14-én Müllerné Dózsa Lili tartott érdekes történeti előadást a *szőnyegekről*. Reményik Sándor, ez a kedves áhitatos lelkű poéta olvasott fel, könnyekig meghatóan költeményeiből, Cappellaro Peris Arthurné énekesnő kellemes hangjával gyönyörködtette a kiállítás látogatóit Mihályfy Irén tanárnő zongorakisérére mellett. 15-én Dunky Kató táncművésznő kis tanítványai mutattak be bájos táncdarabokat. Köszönet és elismerés illeti főtitkarendő

püspökné nagyasszonyunkat, kinek gondolata volt e kiállítás, mely fényes erkölcsi sikere mellett, a műsor megváltással, tekintélyes anyagi sikert eredményezett a Dávid Ferenc-Egylet javára.

A csegezi Dávid Ferenc Ifj. Egylet 1930. december 31-én és 1931. febr. 21-én szindarabbal egybekötött táncmulatságot rendezett, mely ugy anyagilag, mint erkölcsileg szépen sikerült. Előbbi alkalommal színre került a „Sárga csikó” c. népszínmű. Utóbb a „Gyimesi vadvirág”-ot adtuk elő. Mindkét darabban megállották helyüket az ifjusági Egylet tagjai.

Szereplők voltak: Pálfi Juliska, Kovács Gizi, Szász Juliska, Kovács Katica, Szopós Aranka, Fodor Giza, Vermes Klári, Kovács Nusi, Csongvai Bertuska, Szopós Juliska, ifj. Kelemen Sándor, Bíró Gyula, Bíró Balázs, Balog Lőrinc, Nagy Dénes, Balázs András, Szilágyi Dani, Csongvai Lőrinc, Pálfi Károly, Kovács Albert, Kerekes Jenő, Komáromi Lőrinc, Géza és Dani, Kovács Dénes, Bíró Zsiga, Szopós Ferenc, Veres János.

*

Vallásos estélyen az egész tél folyamán minden vasárnapon összegyűltünk, hol felolvasások, biblia magyarázat s szépen sikerült szavalatok mellett kellemesen töltöttük el azt a pár órát, melyben szívünk s lelkünk nemesítettük.

Lelkész neje és ifj. Kelemen Sándor felolvasásokat tartott, az ifjak szavaltak, kik közül ki kell emeljük Szopós Ferencet és Kovács Albertet, kik minden estélyen hosszabb költeménnyel gyönyörködtettek.

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Rovatvezető: Ürmössi József.

A f. évi április 17-én tartott E. K. Tanácsi gyűlés a következő ügyeket intézte el:

1. A székelykereszturon felállítandó gazdasági iskola szabályzatát és tantervét elfogadta és jóváhagyásra felterjeszteni határozta a földművelésügyi minisztériumba.

2. A székelykereszturi gimnázium felső tagozata fenntartása ügyében beérkezett jelentést elvileg tudomásul vette, de, mint felelős fenntartó hatóság, a fenntartáshoz begyűlt és beigért biztosítékok bemutatását, illetve felterjesztését határozta.

3. A székelykereszturi főgimnázium előljáróságának a f. tanévi konviktusi segélyek kiosztása tárgyában felterjesztett javaslatát jóváhagyja.

4. Engedélyezte Útó Lajos székelykereszturi lelkésznek a Népbank mint Hitelszövetkezethél a könyvelői állás elfogadását; ugyanitt Geréb Zsigmond fiatalfalvi lelkésznek az igazgató-tagság elfogadását engedélyezte.

5. Gál József recsenyédi lelkész hivatalból való nyugdíjazásának szükségességét meghatározta és a nyugdíjbizottságot felhívta a

nyugdíjazási időpont kezdetének és a nyugdíj összegének megállapítására.

6. Elfogadta a marosvásárhelyi egyházközség temploma építéséről beterjesztett elszámolást és az ügy érdekében fáradozóknak köszönetet mondott.

7. Engedélyezte a homoródszentpáli egyházközségnek a bemutatott terv és költségvetés alapján az istálló és csűr ujjraépítését.

8. Sajnálattal vette tudomásul, hogy világi egyházi tanácsosaink közül igen sokan háromszori felhívásra sem fizették be a kirótt egyházi adót.

9. Dr. Ferenczy Géza főgondnok által beterjesztett „Nők Szövetsége” 1931 február 5-iki választmányi ülésén letárgyalt alapszabályt, mint ideiglenes alapszabályokat, jóváhagyta s ezzel kapcsolatos rendelkezéseket tett.

Püspök ur id. Máthé Lajos firtosváraíjai lelkész afiának, gyengélkedő egészségi állapota miatt, 1931 április 1-től, hathónapi szabadságot engedélyezett.

A budapesti „Brassai Sámuel Ifjúsági Egylet” május hó közepén „Brassai-serleg” avatóünnepélyt rendez. Ügyes és a nagy névhez méltó gondolat.

„Unitárius Híradó”, a brassói unitárius egyházközség keblí értesítője, folyó évi március havi számában az egyházközség évi közgyűléséről számol be, Kovács Lajos lelkész évi jelentése alapján. Vannak örvendetes buzgóságról bizonyosságot tevő jelenségek az egyházközség életében, melyek buzdításul kell, hogy szolgáljanak a közönnyösen viselkedőknek.

A lelkészi kongrua kérdése végre hosszas tárgyalás után szabályozást nyert. A szabályozás lényege az, hogy az áldozati százalékos levonás a lelkészi testületünkre nézve átlagosan 18⁰/₀, a kezdő és korpótléket nem élvező lelkészeknél 14⁰/₀. Sajnos, hogy ezen késedelmes megállapítás után is a minisztérium csak a januári „stat”-ok felterjesztését kérte.

Az egyházköri esperesi vizsgálatok iratai felterjesztettek a felsőfehéri, marosi, küküllői, udvarhelyi és kolozsdobokai egyházkörökből. A két első egyházkör jelentése feldolgozást nyert, csak az E. K. T. ülés áprilisi tárgysorozatának zsufoltsága miatt nem nyert elöterjesztést és határozatot.

Simén Dániel akadémia, ki Amerikában Berkeley-ben folytatja teol. tanulmányait, engedélyt kér, hogy az 1931—32. tanévben a Chicago-i teológián maradhasson. — Csifó Nagy László akadémia pedig azt kéri, hogy Chicagóból Oxfordba jöhessen át az 1931—32. tanévre.

Dr. Boros György püspököt névnapja alkalmából tisztelőinek nagy sokasága kereste fel és üdvözölte. Az egyház összes intézményeinek nevében dr. Varga Béla egyházi főjegyző fejezte ki jó kívánságait a főpásztor és kedves családja előtt.

Emlékezés Sándor János kereszturni igazgatóra. Kereszturni Unitárius Főgimnáziumunk előljárósága f. évi május 16-ra tüzte ki

az öt évenként esedékes *jóltevők emlékünnepest*. A hálás emlékezés tárgya ez alkalommal a kereszturi unitárius főgimnázium dicsőemlékü igazgatója: *Sándor János* lesz. Gálfalvi Samu igazgató fogja méltatni a néhai nagy igazgató emlékét, aki évtizedeken keresztül, mint az unitárius diáknemzedék nevelőatyja és mint a kereszturi iskola megtartója, főgimnáziummá fejlesztője tette magát érdemessé arra, hogy haló porában is az intézet legnagyobb jóltevői között emlegessék és ünnepeljék. E kegyeletes, szép emlékünnepelelyre felhívjuk az egész székelyföld és unitárius világ figyelmét. A nagy igazgató volt tanítványai és tisztelői legyenek ott minél számosabban és szívük dobbanjon össze egy gondolatban: *megmenteni a Sándor János gimnáziumát!*

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a kereszturi főgimnázium megtarthatása érdekében felajánlandó hozzájárulásaitak minél előbb be kell jelenteniök, ha igazán segíteni akarnak!

A presbiterek körzetlátogatása. (Az „Unitárius Értesítő”-ből átvéve). A makói presbiterium ez év elejével a presbiterekre nézve elrendelte a körzetlátogatás megkezdését és munkálását. A presbiterek mellett, a szolgálat nagy fontosságára való tekintettel, önkéntes jelentkezőket is beállítanak a munkába. A presbiterek és az önkéntes jelentkezők részére pedig rendszeres összejöveteleket tartanak, hogy a körzetlátogatás szolgálatában mindenki kellő jártasságot szerezhessen. A körzetlátogatás célja és programja a vonatkozó presbiteri határozat szerint a következő: 1. A református hitükben ingadozó hiveket hitükben megőrizni. Így különösen a más vallásba való áttérés és a szektákhoz való áttérés veszedelme alkalmából 2. A református egyházunk iránt hűségben ingadozó hiveknek egyházunk iránti hűségben való megtartása és megerősítése. Így különösen házasságkötés alkalmával kárunkra adandó reverzális veszedelem esetében, vagy az egyházi szertartás mellőzése (keresztelezés, temetés, esketés) esetén. Feltűnő templomkerülés, urvacsoravétel mellőzése esetén figyelmeztetés az élő hit cselekedeteinek gyakorlására — továbbá a házi áhitat és bibliaolvasás — bevezetésére buzdítás. 4. Erkölcstelen és botrányos életű egyháztagokat a megtérésre segíteni, rábeszélni. 5. Beteg egyháztagokat látogatni. 6. Indokolt szegénységben és elhagyatottságban levő egyháztagok gondozása, illetve az erre való eljárásra a presbiterium figyelmének felhívása.

Egy nemes tett külföldi visszhangja. Az amerikai unitárius asszonyoknak írott legutóbbi levelünkben örömmel közöltük velük, hogy kolozsvári templomunkban e tél folyamán villanyvilágítás mellett tartottunk esti istentiszteleteket, március 28-án kelt válaszukban a következő sorok állanak:

„Milyen nagy lehet örömük templomuk világíthatósága felett! Mennyivel többször gyülehetnek így össze benne!

Tana urnak és feleségének szivből jövő köszönetünket küldjük nemeslelkü adományukért, mert aki Önöknek segít, az rajtunk is segít, bármennyi mérföld is válasszon el egymástól, közös szabadelvü hitünk lelki kapcsolatot képez közöttünk!”

Hymen. *Dr. Szabó Erzsébet* orvosnő és *Dr. nagyfalusi Fekete Sándor* orvos, április hó 26-án tartották esküvőjüket Sepsiszentgyörgyön. A házasságot megszentelő Isten áldja meg hosszú és boldog házassággal ez ifjú párt! — *Szabó Nusi* és *Lőrinczy János*, segédlelkész, Tordán április 19-én jegyet váltottak. Istennek segédelmét kérjük, hogy az összetalált szíveket forrassa egybe áldott és boldog házasságkötés szent pecsétjével!

Nyilvános nyugtázás. Kedves kötelességet kívánunk teljesíteni az alábbi hálás köszönet közreadásával. Éveken keresztül hangzott a meghagyás, hogy a folyton omladozó kántor-tanítói lakás helyett újat kell építeni. De miből? Balázs András esperes 1928 telén tartott gondnoki és esperesi értekezleten 5200 leut gyűjtött, ami lett az alap, a mag. Az alapvetők ezek: dr. Ferenczy Géza 1000 leu, dr. Boros György, Bors Mihály, dr. Elekes Domokos, dr. Ferencz József, dr. Szent-Iványi József, dr. Szent-Iványi Gábor, br. Petrichevich-Horváth Arthur 500—500 leut, dr. Gál Kelemen és dr. Kiss Eiek 100—100 leut adtak. Hálás köszönettel adóztunk annak idején levélben, most nyilvánosan köszönjük. Ezután köri vizsgálat alkalmával két ízben az egyházközségek szíves figyelmét hívták fel az esperes a székelymuzsnai nehéz és kényes helyzetre vonatkozólag az adakozás ügyében. E felhívásra az alábbi nagylelkű adományok folytak be 1930 évben: Homoródalmás mész, fuvar és pénzben 2010, Homoródjánosfalva pénzben 250, Homoródkeményfalva mész és fuvarban 1260, Homoródszentmárton 575, Homoródujfalu 100, Homoródkarácsonyfalva 200, Kénos 205, Lókod 160, Oklánd 162.75, Székelyderzs tölgyfában 2400, Vargyas 824, köri felhíváson kívül Kolozsvár 500, Demény Andor, dr. Ferencz József és Szathmáry Ferencz 100—100 leut voltak szívesek adni. Fenti adomány összesen 14.14675 leu. A helybeli unitárius Nőszövetség 15 000 és a helybeli Hitelszövetkezet 7000 leut adtak. A hivek közmunka és fuvarban 14.200 leu érőt adtak, a református atyafiak fuvarban 1450 leut érőt adtak cserébe. Hivék pénz- és zabrovatalából 2810 és Szabó László kántortanító utján báli jövedelemből 3315 leu, együtt 6125 leu folyt be. Hurubás János új kántortanító sajátjából 1000 leut adott a kamra építéshez. Pénz-, anyag-, fuvar, közmunka és rovat adomány összes értéke = 58 921 leu 75 bani. A lakás — hála Istennek — és hálás köszönet minden egyes adakozónak, meg van és lakható, de még van 50.000 leunyi adósság s nincs sütőház, kamra, disznóól, kerítések. Biztos tudomásunk szerint még történt gyűjtés a múlt év elején, aminek megküldését szeretettel kérjük és várjuk. Hálás köszönetünk szól az egyes nagylelkű adakozóknak, az összes belső embereknek, hiveknek és egyházközségeknek s különösen esperesünknek, ki belátván veszélyes és szorongatott helyzetünket, nemcsak lelkesített, hanem tett is. Aranykönyvünk szeretettel és köszönettel őrzi a jólelkű adakozók névsorát. Mi pedig alázattal kérjük a mi jószágos Istenünket, áldja, szentelje és tartsa meg szereteteikkel, kedveseikkel egyetemben a nemesen gondolkozó s lelkes buzgósággal segítő jóltevőinket — a fenti adakozókat, hogy sok időn kereszt-

tül gyakorolhassák a szeretet és segítség törvényét Isten dicsőségére, az anyaszentegyház épülésére és lelkük üdvösségére. Székelymuzsna, 1931. ápr. hó. *Ifj. Gedő Elek*, gondnok, *Péter Sándor*, lelkész.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1931 február 4-től március 25-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Székely Sándor, Szatmári Gábor Kolozsvár, Ince Böske Marosvásárhely, Bényi Ida Dicsőszentmárton, Lukács Sándor Libánfalva, Hegedüs Gyuláné Kézdivásárhely, Székely Ilona Torockó, Pap Miklós Topánfalva, Létay László Temesvár, özv. Jakabfy Lajosné Székelyudvarhely 1931-re; Unitárius Egyházközség Magyarzsákok 1924—1930-ra; ifj. Pál Dénes 1929—1931-re; Gál Jenő, Kedei Sándor, György Péter Magyarzsákok 1930—1931-re; Gálffy Ferencné, Bajka Rozália, Gáspár Ida, Geréb Mózesné, Gáspár Ferencné Firtosmartonos 1930-ra; id. Lázár Miklós Torockó 1929—1931-re; Pálffy Juliánna Bágyon 1928—1930-ra; özv. Székely Mózesné Felsőrákos 1930—1932-re; Nagy Dénes Kraszna 1930-ra; Dr. Veress András Torda, Unitárius Leányegyházközség Debrecen 1930—1931-re.

1931 március 25-től április 22-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Szabó Rebeka Szabéd, Shakirov Sebestyén Nagybánya, Ürmösi Jenő Kolozsvár, Pataki Jánosné Brassó, Czikra Mihály Dicsőszentmárton, Nagy Lázár Balázsfalva, Unitárius Főgimnázium Könyvtára Székelykeresztur, Unitárius Egyházközség Sepsiszentgyörgy, Unitárius Egyházközség Kilyén, özv. Kriza Sándorné, id. Utó Aron, Incze Béla, Téglás Albert, Barabás Mihály, Vida Géza, Kiss Károly, id. Szabó Mózes, ifj. Szabó Mózes, Szabó László, Utó Irma, id. Köntés Ferenc, Simon András, Demes Károly Sepsiszentgyörgy 1931-re; Harkó Ferenc, Ferencz Istvánné Brassó, Bálint Mihály Drágázeni, István Lajos Marosvásárhely 1930-ra; Simonfi Máté Bágyon 1928—1929-re; Fazakas Olga Kolozsvár 1927-re; Novák Jánosné Sepsiszentgyörgy 1929—1930-ra.

Az egylet perselyébe adott Shakirov Sebestyén Nagybánya és Demes Károly Sepsiszentgyörgy 40—40 leut.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Irodalom.

Heraklides Basilikos Jakab moldvai fejedelem és a magyarok. (Irta Szentmártoni Kálmán tanár. Különlenyomat a székelykereszturi unitárius főgimnázium 1929/30. évi értesítőjéből. 8°. 49 l.)

Moldvának és fejedelmeinek XVI. százévi változatos történetéből is messzire kimagaslak regényes és néhol szinte kalandor színezetű fõlyamával a Heraklides Basilikos Jakab, vagy ahogy régebb gyakrabban nevezték: Despot voda élettörténete.

Szentmártoni Kálmán e sajtóságos életü, tehetséges, de épen nem minta jellemü uralkodó életét és a magyarokhoz való viszonyát dolgozta föl. Magyarul ez az első bö és kimeritõ tanulmány, szinte

életrajz erről az érdekes emberről s Szentmártoni, ki bőven fölhasználta az egykoru forrásokon kívül az újabb román és magyar irodalmat, dolgozatában egy regényes és kalandos élet nagyon érdekes rajzát adja olvasói elé. Minket, unitáriusokat, ez a tanulmány annál is inkább érdekel, mert *hőse maga is unitárius volt.*

Heraklides Basilikos Jakab, a jóhiszemű Melanchton Fülöp egy levele szerint, régi görög fejedelmi családból származott. A kevésbé hiszékeny Forgách Ferenc és Gratiani ellenben azt írják róla, hogy egy Basilikos nevű zsoldos matróz fia volt, aki nem sokat törődve gyermekével, oda adta azt Heraklides Jakab nevű gazdag görögnek. Ez Samos és Paros despotája címét viselte s taníttatta a kitudó képességű gyermeket, majd V. Károly császár zsoldjában Belgiumba jutva, ott halálos ágyán fiává is fogadta azt.

A fogadott fiu most már Heraklesig (Herkules) fölmenő családfát szerkesztetett s ehhez a szélhámoskodáshoz és a despot cím viseléséhez császári jóváhagyást szerezve, csakhamar pompásan érvényesítette az örökbefogadással nyert szerencsét. Előbb nevelőapja pályáját folytatja s mint olasz és görög zsoldosok parancsnoka harcol, megsebesül és lovaggá ütik.

Kitudó föllépése, csinos alakja, szépsége, tanultsága, esze és jó modora épen úgy megszédítette számos oly kortársát, kit vele sorsa összehozott, mint ahogy a hasonló tulajdonságok ma is könnyen megtévesztik a nem elég mély belátásu, kevés emberismeretű, vagy hiszékeny embereket.

A Herkulest ősevő fogadott nagyratörő világi korán megismerkedett a reformáció tanaival. Már 1555-ben protestáns s 1556-ban Wittenbergbe menve, szoros kapcsolatot tart fenn a reformáció vezetőivel, majd Dánián, Svéd- és Poroszországon át Lengyelországba jut, hol Vlnában állapodik meg, mely épen akkor egyik központja volt a lengyelországi szellemi és vallásos mozgalmaknak. Itt megismerkedik a reformáció egyik lengyel vezérével, a gazdag és előkelő Radziwil Miklós herceggel, a király sógorával és az Alexandru Lapusneanu vajda zsarnoksága elől ide menekült moldvai boérokkel.

A Heraklides-családfa révén csakhamar Lapusneanu felesége rokonának is vallja magát s ezen a révén 1557-ben beférkőzik a moldvai udvarba. Szívesen fogadják, hamar megtanul románul s csakhamar ravasz játékba kezd, Lapusneanu megöletését tervezi, de ez kiderül s Heraklides alig tud elmenekülni Brassóba. Innen a kiadatás elől megszökve, a Szepességbe fut, hol Laszki Albert kismárki kapitánytól 10.000 aranyat szerez kölcsön zsoldos seregére s ezzel megindul Moldva elfoglalására, de seregét már a lengyelek szétverik.

Most Ferdinánd császár és király segítségét akarja megnyerni protestánsbarát öccse, Miksa főherceg segítségével, akivel végre sikerül elhítenni, hogy ha Heraklides Moldva trónjára jut, Miksa lengyel trónkeresésében jó szolgálatokat tehet neki. Ferdinánd végre beléegyezik a vállalkozásba s most Laszki ravasz csellel elrejtí He-

raklident, majd holt hírét keltik s nagy pompával el is temetnek helyette egy koporsóban egy nagy darab követ. Lapusneanu kémei versenyezve sietnek haza a jó hírrel, mire a vajda szétbocsátja seregét, Heraklides pedig egy 2700 főből álló, tulnyomólag magyar zsoldos csapattal hirtelen Moldvára tör. Kitűnő vezére, Székely Antal, csellel megveri a vajda majdnem tiszszerte nagyobb seregét, megvesztegeti fővezérét, a vajda Konstantinápolyba menekül és Heraklides elfoglalja Moldva trónját.

Nagyhangu programjában egyfelől a török kiűzését hirdeti, másfelől a szultánnak hűséget és újabb hűbéradóemelést ígér. Jutalmaz és főleg sokat ígérget s már Muntenia elfoglalásáról álmodik, mikor megkapja a szultán parancsát költséges hadserege elbocsátására. Kénytelenül enged a parancsnak, de ezzel elveszti trónja megszerzőjét, Székely Antalt is. Adósa marad hitegetett magyar és lengyel hitelezőinek, akiket mind ellenségeivé tesz s csakhamar ellene fordul minden tényező, hogy megbuktassa.

Ferdinánd császár és király 1562-ben Erdélyben Balassa Menyhérttel lázadást indítat s fölkelnek a székelyek is, hogy aztán levertve, súlyosan bünhődjenek. Politikai terveibe szőtte Heraklides fölhasználását is, de nem vehette igazán hasznát s a vajda mind súlyosabb bajokba bonyolódott. Már Erdély, Moldva és Muntenia egyesítéséről álmodozott, de igen sokat markolt és mindent elvesztett.

Benn helyes, de hirtelen erkölcsi és vallásos reformjai és a fölemelt adók idegenítették el tőle a tömegeket, kívülről pedig az erdélyiek, a lengyelek és a törökök egyaránt ellene dolgoztak, Ferdinánd nem segíthette s elidegenült hívei csakhamar az ellene indított felkeléshez csatlakoztak. Suceava várában hónapokig ostromolták, végre erdélyi magyar csapatok segítségével szorították megadásra s a lázadók vezére buzogányával agyon verte (1563. nov. 8.).

Szentmártoni részletesen tárgyalja és mérlegeli Heraklides Basilikos Jakabot, mint politikust, embert s ez a változatos élet hálás feladatot nyújtott részére. Tanulmánya ezért szinte regényszerűen érdekes olvasmány is. Külön kiemeli a magyar vonatkozásokat és ő állapítja meg és bizonyítja először Heraklides unitáriusságát.

Annyi bizonyos, hogy műveltségben magasan fölötte állott népének s vallásos és erkölcsi reformjaival ott századokkal megelőzte azt a világot, melybe sorsa oda sodorta. Kotnári iskolája az újjászületés melegágyának indult, de halálával megsemmisült vele a moldvai protestántizmus és unitáriusság is. Mi csak, mint szellemi, erkölcsi és vallásos uttörőt becsülhetjük nagyra. Pályája és életpéldája azonban nem az, amit unitárius eszményképnek tűzhetnénk magunk elé. Szentmártoni is bizonyára csak ily értelemben láthatja benne a szabadelvű unitárius kereszténység egyik mártírját.

Az érdekes, tartalmas, értékes füzet a szerzőnél, Székelykeresztur (Christur, jud. Odorheiu) rendelhető meg 20 leuért. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Knls.

Tóth István képkiallítása. Nagyszerűen sikerült kiállítást rendezett kolozsvári kollégiumunk művésztanára, az országosan ismert aquarellista, *Tóth István*, március 20. és április 12. között kollégiumunk zenetermében. Három év óta nem rendezett kiállítást ez az izig-vérig optimista meglátású művész-ember, s aki otthonában nem követhette nyomon fejlődését, most mintha egy egészen új művész-szel állott volna szemben. Közel száz kiállított képén most is a derű, napsugaras világlátás, bár nem fellegekben, hanem a természet szilárd talaján járó optimizmus ömlik el; ebben tehát maradt a régi, megőrizte azt a tulajdonságát, amiért képeit mindnyájan a legjobban szerettük. Új azonban benne az a sok dus és meleg, vagy élő és izzó szín, mely az eddigi tulnyomóan zöld tónusu képe után, kellemesen lepte meg a nézőt. Eddig inkább csak viruló zöld tavaszokat, vagy étellel tele sárga nyarakat láttunk tőle, most azonban az ősz ezerszínű, haldoklásában felséges színorgiája, meg a fehér dermedtségében is álmából fel-fel mosolygó tél életszínei, valamint dus özszeállítású csendéletei tekintettek a nézőre a kiállítási terem falairól. Ezek az új színek Tóth István képeiben többet jelentenek, mint egyszerűen csak változást a művész természetet másoló színösszetételeiben. Ezek az új színek *fejlődést* jelentenek. Fejlődést ugyanazon síkban, amelyben eddig is dolgozott. A tavaszban és a nyárban nem volt nehéz felfedezni az örömet, a napsütést, az életet, az optimizmust, amint hogy nem nehéz mosolyogni, ha az embert a jó sors derűje melengeti. Hanem az őszben és a télben fedezni fel mindezt, s a haldoklásban és a dermedtségben is meglátni és megjeleníteni a soha sem haldokló és végleg soha sem teljesen megdermedt életet — ez már igazi művészi feladat. Természetesen Tóth István nem mesterségesen érte el fejlődésének ezt a fensikjét, képei megalkotásához ő nem teoriákat, hanem képszerűséget keres. Am éppen ebből tűnik ki, hogy milyen igazán lelki, tehát természetes és sokat ígérő ez a haladása. Most már ő *igy látja* a természetet, mint ahogyan a bölcsnek is, az irónak és a költőnek is haladnia és fejlődnie kell, amíg az élet őszeiben és teleiben is fel tudja találni az ígéretet, a hitet, Isten biztató, gondviselő mosolyát.

A kiállítást Dr. Boros György püspök ur nyitotta meg emelkedett szavakkal a természet zsufolásig megtöltő közönség előtt.

Sz. I. S.

.....
Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egyet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17